

ความคงสภาพของสไปโรโนแลกโตนในตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานที่เตรียมจากยาเม็ด
ในน้ำกระสายยาที่มีและไม่มีไฮดรอกซีโพรพิล-เบตา-ไซโคลเดกซทริน

Stability of spironolactone in oral liquids prepared from tablet in vehicle
formulated with and without hydroxypropyl- β -cyclodextrin

ผศ.ดร. จุติมา บุญเลี้ยง¹
นางสาวจันทน์ผา ตันธนา¹
นางสุปรีย์ สังฆรักษ์²

¹ ภาควิชาเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ภาควิชาเทคโนโลยีเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กมอ

เลขที่	RM377 973 2557
Bib Key	60469/0
	16 / 101 / 51

สารบัญ

รายการรูปประกอบ.....	iii
รายการตาราง.....	iv
อธิบายคำย่อ.....	v
กิตติกรรมประกาศ.....	vi
บทคัดย่อ.....	vii
บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
วิธีการทดลอง.....	2
ผลการทดลองและวิจารณ์.....	7
สรุปผลการทดลอง.....	13
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	13
เอกสารอ้างอิง.....	13

รายการรูปประกอบ

รูปที่ 1	สูตรโครงสร้างทางเคมีของสไปโรโนแลกโตน.....	1
รูปที่ 2	โครมาโทแกรมจากการวิเคราะห์น้ำกระสายยา (a), ตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานสไปโรโนแลกโตนที่เตรียมเสร็จใหม่ (b), ตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานสไปโรโนแลกโตนที่เติมสารจากการเร่งการเสื่อมสลายในสภาวะกรดและสภาวะด่าง (c), ตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานสไปโรโนแลกโตนที่มี HP- β -CD ที่เวลา 28 วัน (d) และตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานสไปโรโนแลกโตนที่ไม่มี HP- β -CD ที่เวลา 56 วัน (e).....	8
รูปที่ 3	การเปลี่ยนแปลง pH ของตำรับยาน้ำสำหรับรับประทานสไปโรโนแลกโตน ที่อุณหภูมิ 30°C.....	10
รูปที่ 4	ปริมาณสไปโรโนแลกโตนคงเหลือที่เวลาต่างๆ เทียบกับที่เวลาเริ่มต้น (%) ที่อุณหภูมิ 30°C.....	11

รายการตาราง

ตารางที่ 1 Within-run (n=5) and between-run (n=20) accuracy และ precision ของวิธีวิเคราะห์.....	9
ตารางที่ 2 ลักษณะทางกายภาพของตำรับที่เวลาต่างๆ.....	11
ตารางที่ 3 ผลการทดสอบ Microbial Limit Test	12

อธิบายคำย่อ

HPLC	high performance liquid chromatography
HP- β -CD	Hydroxypropyl- β -cyclodextrin
mg	milligram
mL	milliliter
mm	millimeter
nm	nanometer
rpm	round per minute
RSD	relative standard deviation
SEM	standard error of mean
t_R	retention time
μ L	microliter
μ g	microgram
UV	ultraviolet

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัย
ประเภททั่วไป ประจำปี 2557 สัญญาเลขที่ PHA570422S

ขอขอบคุณ ภาควิชาเภสัชเคมี ภาควิชาเทคโนโลยีเภสัชกรรม และ ศูนย์บริการปฏิบัติการทางเภสัช
ศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้เอื้อเฟื้อสารเคมีบางส่วน และเครื่องมือในการ
วิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ รศ. นัฏฐา แก้วนพรัตน์ สำหรับความช่วยเหลือในการเตรียมตำรับยาน้ำสำหรับรับประทาน
และขอขอบคุณ คุณดวงแข มณีนาวล สำหรับการทดสอบความหนืด

ผศ.ดร. จุติมา บุญเลี้ยง
นางสาวจันทน์ผา ตันธนา
นางสุปรีย์ดี สังข์รักษ์
สิงหาคม 2558

บทคัดย่อภาษาไทย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของไฮดรอกซีโพรพิล-เบตา-ไซโคลเดกซทริน (HP- β -CD) ต่อการละลายและความคงสภาพของสไปโรโนแลกโตนในตำรับยาน้ำสำหรับรับประทาน โดยทำการเตรียมยาน้ำสำหรับรับประทานของสไปโรโนแลกโตน แบบยาเตรียมเฉพาะคราวโดยใช้ผงยาเม็ดสไปโรโนแลกโตน ในสูตรตำรับน้ำกระสายยาที่มีและไม่มี HP- β -CD สูตรตำรับละ 6 ขวด บรรจุในขวดพลาสติกสำหรับใส่น้ำและเก็บที่อุณหภูมิ 30°C วิเคราะห์ปริมาณสไปโรโนแลกโตนคงเหลือที่เวลาต่างๆ รวมทั้งในตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการละลายด้วยวิธี HPLC-DAD ที่สามารถบ่งชี้ความคงสภาพของสไปโรโนแลกโตนที่ได้พัฒนาขึ้น และได้ตรวจสอบความถูกต้องของวิธีวิเคราะห์แล้ว นอกจากนี้ยังทำการตรวจสอบความคงสภาพทางจุลชีววิทยา, ทางกายภาพ และ pH ของตำรับ ผลการศึกษาพบว่า HP- β -CD สามารถเพิ่มการละลายของสไปโรโนแลกโตน ได้ถึง 13 เท่าเมื่อเทียบกับตำรับที่ไม่มี HP- β -CD อย่างไรก็ตามสไปโรโนแลกโตน ในตำรับที่มี HP- β -CD ไม่คงสภาพ โดยหลังจากเก็บไว้ 1 สัปดาห์ มีปริมาณสไปโรโนแลกโตน คงเหลือเพียง $86.05 \pm 1.64\%$ (mean $\pm$ SD) และ pH ลดลงจาก 6.85 ± 0.21 เป็น 6.22 ± 0.03 ส่วนตำรับที่ไม่มี HP- β -CD สามารถคงสภาพอยู่ได้นานถึง 6 สัปดาห์ โดยมีปริมาณสไปโรโนแลกโตนคงเหลือ $93.81 \pm 1.69\%$ pH ของตำรับลดลงจาก 6.76 ± 0.18 ที่เวลาเริ่มต้น เป็น 6.28 ± 0.11 และยังคงสภาพทางจุลชีววิทยา รวมทั้งไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างมีนัยสำคัญ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

To investigate the effect of hydroxypropyl- β -cyclodextrin (HP- β -CD) on the solubility and stability of spironolactone, six batches of two formulations, either with or without HP- β -CD, of spironolactone extemporaneous oral liquids were prepared. They were filled in polyethylene plastic prescription bottles and stored at 30°C. The amounts of spironolactone in formulations as well as in solubility samples were determined by a developed stability-indicating HPLC-DAD method. Microbial stability, pH and physical appearance were also monitored. The results demonstrated that the solubility of spironolactone in HP- β -CD containing formulation was about 13 times higher than that in formulation without HP- β -CD. However, spironolactone in HP- β -CD containing formulation was unstable. At 1 week, spironolactone remained only $86.05 \pm 1.64\%$ (mean $\pm$ SD) and pH decreased from 6.85 ± 0.21 to 6.22 ± 0.03 . The HP- β -CD-free formulation was stable for at least 6 weeks with the remaining amount of spironolactone of $93.81 \pm 1.69\%$, the microbial stability still remained within the specification and no significant changes in physical appearance observed. The pH decreased from 6.76 ± 0.18 to 6.28 ± 0.11 .